

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن گویا: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • شماره: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: موسسه مطبوعاتی نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شرق

روزنامه

پنجشنبه ۲۹ مرداد ۱۴۰۵ • ۷ ربیع‌الاول ۱۴۴۸ • ۲۰ آگوست ۲۰۲۶ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۴۵۵ • صفحه ۵۲۸

اذان ظهرتهران ۱۲:۰۸ • اذان مغرب ۱۹:۰۷ • اذان صبح فردا ۳:۵۷ • طلوع آفتاب ۵:۲۸

کیش؛ جزیره‌ای که سال‌ها مقصد سفر خانواده‌ها و گردشگران بود، این روزها چهره‌ای متفاوت دارد. شاید کمتر کیسوندی چنین تصویری از جزیره را به یاد داشته باشد؛ خیابان‌هایی خلوت، مراکز خریدی کم‌مشتري، ساحل‌هایی آرام و تفریحگاه‌هایی که از ماهیوی همیشگی گردشگران فاصله گرفته‌اند. عکس: نسرين فائق ایسنا

instagram:sharghdaily1

twitter:sharghdaily

youtube:sharghdaily

Telegram:SharghDaily

aparat:tasvirshargh

www.sharghdaily.com

مرز فرهنگی ایران کجاست؟

وحیدمعتمدنژاد

هیچ پاسگاه مرزی یا پاسبانی نمی‌تواند مانع ورود و نفوذ آن شود. دیوان حافظ، شاهنامه فردوسی یا مثنوی معنوی قلمروهایی را فتح کرده‌اند که هیچ لشکری در تاریخ با قدرت نظامی قادر به تسخیر آن نبوده است.

تاریخ ایران پر است از هجوم‌های ویرانگر و فروپاشی‌های سهمگین سیاسی؛ از حمله اسکندر مقدونی تا یورش مغولان. در تعریف مدرن از دولت-ملت، هر یک از این گسل‌های تاریخی می‌توانست نقطه پایان یک ملت و محو کامل یک هویت باشد. اما آنچه ایران را تداوم بخشید و استوار نگاه داشت، همان حقیقت «بی‌مرزبودن تمدنی» آن بود.

فاتحان ایران در نهایت توسط «دستگاه هضم و جذب فرهنگی ایران» فتح شدند، مغولان که با آتش و شمشیر آمدند، خود بانیان رنسانس هنری، نگارگری و معماری ایرانی (عصر ایلخانی و تیموری) شدند و اداره امور قلمرو

وسیع خود را به وزرای شایسته ایرانی (چون خواجه نصیرالدین طوسی و خواجه رشیدالدین فضل‌الله) سپردند. سلسله‌های گوناگون با تبارها و قومیت‌های متفاوت خود به خادمان، حامیان و ترویج‌دهندگان اصلی زبان فارسی و هنر ایرانی بدل شدند. این‌پدیده نشان می‌دهد که «ایران» یک ساختار شکننده سیاسی نیست، بلکه یک نظام هویت‌ساز و جهان‌بینی فراترابع است که قدرت خود را نه از دیوارهای مرزی، بلکه از عمق اندیشه، ادبیات و حکمت خود می‌گیرد.

یکی دیگر از جلوه‌های بی‌مرزبودن ایران، آیین‌ها، سالنامه‌های فرهنگی و تجلیات بصری آن است. آیین‌های (نوروز و گاه‌شماری تمدنی) نوروز برجسته‌ترین گواه این‌مدعاست. جغرافیاهایی که امروز تحت حاکمیت کشورهای متعدد و مستقلی همچون تاجیکستان، افغانستان، ازبکستان، آذربایجان، اقلیم کردستان، ترکمنستان و... قرار دارند، همگی در یک روز و یک ساعت حول یک خوان مشترک می‌نشینند. این همگرایی ثابت می‌کند که ناخودآگاه جمعی مردم این‌منطقه، فارغ از گذرنامه‌ها، خود را متعلق به یک گهواره فرهنگی واحد می‌داند. خط، معماری و هنر تجسمی و الگوهای معماری ایرانی، از کاشی‌کاری‌های سمرقند و بخارا تا گنبد‌های اصفهان و تاج‌محل در هند، همراه با طرافت هنرهایی چون خوشنویسی و نگارگری، زبان بصری واحدی را شکل

یادداشت

عقلانی‌سازی بیماری، بروز پزشکی سلطه‌جو

ایرج سیحانی

پزشک

و باورهای زیسته‌اش هیچ سهمی در روند بهبود نداشتند. دانش پزشکی بر پایه شکافی عمیق میان «پزشک» (دارنده دانش مشروع و انحصاری) و «بیمار» (حامل خطای فیزیولوژیک و تسلیم در برابر سیستم اصلاح‌گر) استوار شد. به این ترتیب، مداخله درمانی کاملاًتحت سيطرة نگاهی عینی‌گرا، جهان‌شمول و اثبات‌گرایانه قرار گرفت.

این دیدگاه کارکردگرایانه -که با دستاوردهای میکروپشناسی لویی پاستور (دانشمند میکروب‌شناس فرانسوی) در سده بیستم تقویت شد- فرایند درمان را استاندارد کرد. بنابراین، از اواسط سده بیستم، اقتدار مطلق این نگرش به دلیل تقلیل انسان به داده‌های آماری، با نقدهای جدی روبه‌رو شد؛ نقدهایی که ازجمله در آثار فیلسوفانی همچون ژرژ کانگیلم (نرمال و پاتولوژیک، ۱۹۴۳) بازتاب یافت. در برابر این نگاه مکانیکی، مفهوم «زیست‌بوم و سلامت محیطی» قد علم کرد؛ الگویی که در آن، سلامت نه با معیارهای ثابت، بلکه با توانایی فرد برای سازگاری با محیط معنا می‌یافت. اگرچه این رویکرد مرزهای صلب میان «سالم» و «بیمار» را کمرنگ کرد، اما تا مدت‌ها در حاشیه ماند؛ چراکه پارادایم کلاسیک با دستاوردهای بزرگ تشخیصی و درمانی خود، همچنان گفتمان مسلط جامعه پزشکی باقی مانده بود.

بروز سلامت به‌منابۀ تجربه و سازه‌ای اجتماعی

در مجموع، سده بیستم را باید نقطه عطف قاطعی در دگرگونی مفهوم سلامت دانست. در حالی که زیست‌پزشکی کلاسیک همچنان قدرت تئیینی و توان فناوری خود را حفظ کرده بود، رویکردهای نوین -و کثرت‌گرا مرزهای آن را به چالش می‌کشیدند.

در این دوران، متغیرهایی مانند «ذهنیت فردی»، «تاب‌آوری‌های ساختاری و اجتماعی» و «عوامل روان‌شناختی» ابعاد تازه‌ای به خود گرفتند. سلامت از یک «وضعیت عینی و بیولوژیک محض» فراتر رفت و به‌عنوان یک «تجربه زیسته»، یک «سازه اجتماعی» و یک «حق بنیادین جمعی» بازتعریف شد. چرخشی بنیادین که روابط میان درمانگر و درمانجو را دگرگون کرد و غایات نهایی طبابت و الگوی مراقبت را از نو شکل داد.

زایش و توسعه سلامت عمومی

در گذر از دو جنگ جهانی و اوج‌گیری دولت‌های رفاه، سلامت به یک مسئله سیاسی و جمعی تبدیل می‌شود. ظهور سیستم‌های تأمین اجتماعی، مبارزه با بیماری‌های واگیر، پیشگیری از اپیدمی‌ها و بهبود شرایط بهداشتی، به گواه این تعهد جمعی جدید نسبت به امر سلامت بدل می‌شود.

بیانیه سازمان جهانی بهداشت (WHO) در سال ۱۹۴۶ بازتاب این دگرگونی عمیق است: سلامت معادل وضعیت رفاه کامل جسمی، روانی و اجتماعی است، نه صرفاً نبود بیماری. این جابه‌جایی معنایی، راه را برای دیدگاهی کل‌نگر (Holistic) به سلامت می‌گشاید. تا به امروز، این چارچوب زندگی، محیط، روابط اجتماعی و عوامل اقتصادی عناصر تأثیرگذار و مؤلفه‌های تعریف سلامت شده‌اند.

مجموعه یادداشت‌های دکتر سیحانی که اینک در فرانسه به طبابت و تدریس می‌پردازند در چند شماره درباره جایگاه سلامت و بحران‌های مدرن و پسامدرن آن منتشر می‌شود.

صنف

اعتراض خانه سینما

به مصوبه جدید مجلس

جرم‌انگاری بدیهی‌ترین

ارتباطات سینماگران

خانه سینما درخصوص مصوبه اخیر مجلس بیانیه‌ای منتشر کرد. به گزارش روابطعمومی خانه سینما، متن بیانیه به شرح زیر است: مجلس شورای اسلامی در ۲۵ مرداد ۱۴۰۵، کلیات طرح «مقابله با نفوذ سرویس‌های اطلاعاتی و دولت‌ها یا نهادهای بیگانه در کشور»، را با ۱۸۳ رأی موافق به تصویب رساند. در بخش‌هایی از این مصوبه مجموعه فعالیت‌های فرهنگی و هنری ازجمله تولید فیلم، سریال، مستند، تئاتر، موسیقی و کتاب را هدف قرار داده و موجبات نگرانی عمیق اصحاب فرهنگ و هنر به‌ویژه سینما شده است. در شرایطی که گزارش‌های اقتصادی رسانه‌ای از رشد ۶۸.۹درصدی تورم در همین پنج‌ماهه سال ۱۴۰۵ حکایت دارد و در روزگاری که براساس آمار رسمی، ۵۷ درصد از ایرانیان دچار درجاتی از سوءتغذیه هستند و ۲۲ تا ۵۰ درصد جمعیت زیر خط فقر زندگی می‌کنند، به‌سختی می‌توان به اولویت‌هایی از این دست پرداخت، مگر آنکه به صداقت تدوین‌گران و اشراف تصویب‌کنندگان بر معیشت مردم تردیدی جدی روا داریم. در ماده‌ای از این طرح ناسنجیده، آثاری را که «چهره سیاه از ایران» ارائه دهند، مشمول مجازات می‌داند. با این حال، هیچ تعریف شفاف و حقوقی مشخصی از واژه کش‌دار «سیاه‌نمایی» ارائه نشده است. این ابهام، تشخیص مصداق را به سلیقه نهادهای نظارتی واگذار می‌کند و هر اثر نقادانه یا واقع‌گرای اجتماعی را در معرض اتهام قرار می‌دهد. تجارب پیشین معرض آشکار می‌کند و نشان داده که مفهوم «سیاه‌نمایی» در ایران به‌راحتی به هر نقد اجتماعی یا نمایش آسیب‌های جامعه تعمیم داده می‌شود. مصوبه با تهدید به مجازات‌های سنگین، عملاً هنرمندان را از پرداختن به موضوعات اجتماعی، تاریخی یا سیاسی بازداشته، سینما و هنر را از کارکرد اصلی خود یعنی نقد، آگاهی‌بخشی و بازنمایی واقعیت‌های جامعه تهی می‌کند. هنر همواره آینه تمام‌نما از جامعه بوده؛ محدودکردن آن به تصویرگری صرفاً آرمان‌گرایانه، گسست نهاد هنر از زیست‌جهان مردم را رقم می‌زند.

اصل بیست‌وجهارم قانون اساسی، نشر افکار را آزاد می‌داند و تنها محدودیت آن را «مخالف با موازین اسلامی» یا «مضر به حقوق عمومی» می‌داند. عنوان مبهم و کش‌دار «سیاه‌نمایی» را به‌سختی می‌توان در این چارچوب تعریف کرد. افزون بر این، محرومیت مادام‌العمر، با اصل کرامت انسانی و حق اشتغال که در اصول متعدد قانون اساسی بدان اشاره شده، در تعارض آشکار است. در یک کلام، این مصوبه نه‌تنها گامی در جهت حل مسائل (به‌خصوص امنیتی) و بحران‌های فرهنگی کشور نیست، بلکه با رویکردی همراه‌است با دشمنان این سرزمین، با جرم‌انگاری بدیهی‌ترین ارتباطات و فعالیت‌های فرهنگی-هنری موجب ایجاد نفار و شکاف بزرگ در میان ملت شریف ایران شده. زمینه سرکوب نظام‌مند آفرینش و هنر انتقادی را فراهم می‌کند.

هنر خوانی

محکومیت اجرایی که اجرا نشد

خبر اتلایلین گفت‌وگویی با حمیدرضا نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی، انجام داده است که در آن به شرایط کنونی هنرمندان، خوانندگان زن و همچنین برخی سیاست‌ها اشاره کرده است. یکی از زنان، «هیوا سیفی‌زاده» است که به‌تازگی از صدور حکم بدوی و محکومیت خود به چهار سال حبس تعزیری خبر داده است. او با اشاره به اینکه تنها چند دقیقه روی صحنه حضور داشته و چند بیت از اشعار سعدی را در قالب آواز ایرانی اجرا کرده، پرسیده است: «کدام رفتار مشخص من مصداق تشویق به فساد و فحشا بوده است؟». نوربخش، مدیرعامل خانه موسیقی، می‌گوید: «من هم در دادگاه حضور داشتم، درباره دوستان توضیح دادم و از آنها دفاع کردم، اما با اتهاماتی روبه‌رو شدیم که واقعا مبنای آن را نمی‌دانم». نوربخش درباره اتهاماتی مانند «فساد و فحشاء» و «ایزکردن مرکز فساد» نیز گفت: «واقعا چه مبنایی دارد؟». به گفته مدیرعامل خانه موسیقی، اجرای سیفی‌زاده اساساً فرصت ادامه پیدا نکرد: «متأسفانه حتی موفق نشد اجرای خود را انجام دهد، اما برای او حکم صادر شد. وقتی کاری اصلاً اجرا نشده، اتهامات و حکم بر چه اساسی صادر شده است؟».

نوربخش ابراز امیدواری کرد این پرونده در مراحل بعدی رسیدگی مورد توجه قرار گیرد.

تو می‌تونی فردا رو رقم بزنی

این رویا، با حمایت تو واقعی میشه...

حمایت از طریق اپلیکیشن

www.mahak.app

SCAN ME

